

„СОЮЗ“ НАРОДНА ЧАСОПИСЬ виходить щотижня в четвер.	
РЕДАКЦІЯ: 166 East 4th Street, New York.	
ПЕРЕДПЛАТА: На цілий рік \$1.50 На пів року75 Поодинокі числа 3ц.	

СОЮЗ

Часопись для руского народа в Америці.

„СОЮЗ“ Published Every Thursday —by— „SOJUZ“ PUBLISHING COMPANY.	
OFFICE: 166 East 4th Street, New York.	
SUBSCRIPTION: One year \$1.50 Six months75 Single copy 3c.	

Entered as second-class matter August 14, 1908 at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

№. 12. Нью-Йорк. Н. Й., Четвер 25 марця 1909.

New York, N. Y., Thursday, March 25, 1909. Vol II.

Гей хто в лісі, озови ся!

Під таким заголовком в останній числі „Свободи“ появилася довгезна стаття, в котрій гр.-кат. менажери накликають передових людей в суспільності зайняти ся питанням шкільним і просвітою нашого народу в Америці і стреміти до реорганізації шкіл.

Они пишуть, що руска суспільність в Америці складає ся з маленькими виїмками з працюючого люду, котрого кожний використовує, що батьки і матери в погоні за доляром жертвують свої діти і посилають їх зараня до тяжкої праці по фабриках, де они тратять здоров'я і молодість, що по днес крім кілька одиниць, які вибили ся тільки завдяки своїй енергії, не маємо в Америці ні одного Русина тут уродженого з вищою освітою.

Але чи ся реорганізація і реформація шкіл є правдива у гр.-кат. гурті, се покажуть нам слідуючі рядки „Свободи“: Д. Андрейко алегоріями, просьбами, глумом, сміхом, а і острими словами накликавав наш загаль до реорганізації наших шкіл, до сего першого кроку, який міг би вивести нашу суспільність на путь яснійшу, ближшу світла.

Греко-католицькі просвітелі гадають алегоріями, просьбами, глумом та сміхом а і острими словами реформувати шкільництво, сей важний чинник в життю народа. Просвіту, загальне об'єднання і науку, котрі тільки жертв потягнули у всесвітній історії народів, беззуба бабка „Свобода“ і єї компаністи хочуть оперти на сміху і глумі і сподіваються ся дійти до успіху.

О! ми розуміємо! Се певно їх преосвященству і єзуїтским прихвостням подобав ся сей новий проект. Се певно нова вудка на тих пару запрацьованих долярів, над котрими пан редактор від „Свободи“ так тяжко плаче. Се певно нова штучка як би через просвітні проекта та побрехеньки дійти до організації кілька церков та катедр для його святости. Ви пишете по часописях, бо ми попи вам платимо за се, скликайте віча і тарабаньте про народну просвіту, плачте над долею народа та збирайте фонди на ту ціль а ми решту зробимо і припровадимо до гарного порядку цілу просвіту і пошту в народі. При кожній парохійській церкві буде святий комітет просвітний, котрий буде займатися тими справами. Буде нова колекта, нові члени, нова драча, збірнічна і самохвальство по вічах, а все те зникне в дірках попівських кишень, а наріз дістане нововисвяченого єзуїтського брацшкі, послушного дяка, що буде мусів підучувати ся як спів-

вати годівки і учителя, першої кляси в роді матечки-сестриці. Се для неї ми робимо.

Ось до чого стремлять передові люди в нашій суспільності від „Свободи“ і „Душпастира“, до чого доходить найновіший рух в нашій народі в Америці під управою їх преосвященства.

Та не туди дорога до правдивої організації і реформи шкільництва панове зі „Свободи“. Школа для народа а не для попів і церкви. І як наріз був колись закріпощений, то і школа була і є в путах теперішніх попів та їх чинників, а родичі, котрі найлучше можуть знати якої просвіти потрібно для їх дитини і учителі, котрих тут в Америці обмаль, не мають жадного слова і впливу на нове формоване шкільництва.

Просвіта в нашій народі не піде в перед доки школу не висвободить наріз з давного закріпощення і не видреє з під впливу попів і церкви, поки на місце закріпощеної школи не повстане вільна наука і школа, оперта на свободі віри і совісті.

Тоді зможете з більшим правом говорити о просвіті і поступі нашого народа в Галичині і Америці, тоді можете з чистим серцем сказати, що справді віддається з посвятичем так важному питанню, але се, що до тепер зроблено вами і вашими попередниками на полі народного шкільництва і просвіти, се що керманічі від „Свободи“ плянують на будуче, то хіба алегорії, грозиби і глум, се не є реформація шкільництва, але просте дурення, на котрім наріз вже пізнав ся.

Новинки.

— На канадських степах поміж Канорою а Йорктоном живе найбільше Русинів та Поляків і они побудували собі каплицю, до котрої доїздив раз французкий, дружим разом руско-французкий піп. Они доти обходили ся з людьми по людські, доки не вилудили від бідних фармерів підпису на каплицю французькому біскупові, а тепер обходять ся з людьми і роблять з ними що хочуть. Недавно тому один чоловік привіз слабу жінку до сповідає як раз тогди коли приїхав піп до каплиці. Коли жінка приступила до сповіди, піп спитав єї чи має гроші, она відповіла що грошей не має, бо бідна. Тоді святий казав прикликати єї чоловіка, но він теж не мав грошей. Святий казав тогди жінці, що сповідати єї не буде дармо, нехай вертаєсь до дому а як буде мати чим заплатити то най тогди прийде до сповіди. Жінка не хотіла всту-

пити ся, бо не знала, чи вечера дочекає — піп тогди єї каже, щоб принайменше заплатила 50 цт. за сповідь. Коли і сих пару центів не мала, то піп в злости крикнув до неї: „то сповідай ся тай йди до чорта!“ Так то наші братя підкладають через легковірність ший під ярмо, котре дуже тяжко носити, а ще тяжше его струтити з себе.

— В 20 полку краєвої оборони, в 10 компанії, в Станиславові служив молодий вояк Пелехатий, родом з Золотник, підгаецького повіту. Його страшно переслідував „цугсфірер“ Квасни і ті переслідування так надоїли нещасному воякови що не міг їх далі знести. В суботу, 27 лютого, по т. зв. „тагвах“, в приступі великої роспуки стрілив до себе Пелехатий з карабіна і пав трупом. Цугсфірер Квасни попередного дня сильно бив його тростиною, Семобійство Пелехатого зробило в касарні велике вражіння. Всі жовніри, жалуючи свого товариша, обурюють ся на поступоване цугсфірера, який допускаєть ся великих надужит. Війскові власти повинні розслідувати справу а виновника покарати. Ось як вмирають вояки за „вітчину“ — під час „миру“.

— Хто підкопує релігію? В шпиталі у Львові помер зарібник В. Василів. Родина помершого хотіла йому справити католицький похорон і просила гр. кат. шпитального попа о довершене релігійних обрядів. Піп почав ся в упертий спосіб торгувати; жадав за свою роботу 16 К, а коли сестра помершого заявила, що є бідна і що хоче заплатити після тарифу, роз'індичений піп сказав: тарифа є в корчмі. По довгих торгах згодив ся нарешті взяти 6 К, але відправу довершив в такий недбалий спосіб і заховував ся так нетактовно, що своїм поведенням огірчив всіх присутних. Помершому помогли ті молитви, так само як кадило, але чому такий піп не зробить свою роботу за тяжко запрацьовані робітничі гроші совісно? Аджеж кожний робітник і хлоп, мусить за марний сотик свою роботу совісно виконати, бо інакше його роботу відкинуть йому. Може би так митрополит граф Шептицький зійшов зі свого престолу і поучив своїх підвладних, що вони на похоронах бідаків мають так само заховувати ся, як і на похоронах усяких великих риб.

„З. і В.“

— Першого цвітня с. р. виходить час угоди юнії майнерської з вуглевими компаніями, котрі хочуть в дальший протяг трох років зменшити платню робітникам. З тої нагоди може прийти

до загального страйку в копальнях вугля в Пенсильвенії, де єсть зайнятих коло 150 тисяч робітників, з тих 65 тис. юнійних. Они готові відновити угоду на давних умовах з вісімгодинним часом праці і відбувають великі зібрання по різних містах Пенсильвенії, піддержуючи і пропонуючи свої жадання зглядом компаній. День першого цвітня має святкуватись як загальний день праці вуглевих робітників.

— Петрови Редес італійському купцеві в Нью-Йорку вкрадено чотиролітнього хлопчика. Отець сподіває ся що такого збитка зробила ему „чорна рука“. Редес є Сиділієць і походить з Палерма, що єсть місцем італійської мафії. Він готовий дати кождому чоловікові велику надгороду, хто-би сказав ему, де перебуває або де знаходиться синок, однак не дасть ані одного пена для такого, хто-би хотів его змусити через листи або підступом вилудити від него кілька тисяч.

— Грецький огонь називаєсь від того, що его знали вже Греки в старині. Се суть хемічні складники, котрі горять, зіткнувши ся з водою. Останній раз сей огонь мав застосоване в р. 1453. при облозі Царгороду Турками при котрій Греки спалили Туркам много кораблів. Від того часу нігде не знаходимо звістки про грецький огонь і таємниця его фабрикване і застосовання неначе зникла з лиця землі. Недавно удало ся Німцєви назад відкрити спосіб приладжування і силу грецького огня. Він дуже добре надає ся для оборони проти наїздної флотії. Цісар німецький Вільгельм дуже заінтересував ся сим відкритєм і робить проби з тим огнем на білім озері коло Берліна. Як в описах Тисяч і одної ночі, огонь сей, неначе чародійна сила, горить на поверхні води, прискає тисячами порумінями на всі сторони і доходить часом до висоти 70 стій і вище. Таксамо як скоро займаєсь так само скоро гасить ся, не позістаючи жадного знаку. Люди можуть перепливати і судна переходити на місцях недавнього огнистого моря. Однак не тільки на озерах і морях горить але всюда там, де лиш може бути нагромаджена яка небудь скількість води. Він надає ся також до споряджування штучних огнів на забавових місцях і народних видовищах. Сим винаходом заінтересовались войскові круги і много визначних людей, також зложилось американо-неке товариство для вихиснованя сил грецького огня.

— В Німеччині в Гетінгені перебувала на клініці умово хорих жінщина яка

від довшого часу заховувала ся спокійно. Раз просила она, щоби впустили до неї єї малолітню дитину. Доглядач припровадив дитину до матери і лишив їх самих. В годину опісля почули крик дитини, яку мати в нападі шалу викинула вікном і сама за нею скочила. Обидвое померли на місці.

— Пять миль за топкою соли повандрував господар з Батячиць, жовківського повіту. А стало ся так: Урядник банковий зі Львова їдучи самоходом, минув ідучого пішки до склепу селянина. На його прозбу, що дуже спішить ся, взяв його до самоходу, а що біля склепу не став, а селянин бояв ся вискочити, заїхав з ним до Львова. Тут селянин купив сіль і ще перед сніданком приніс своєї жінці, бо вернувся тим самим самоходом з тим урядником.

— „Гражданин“ помітив недавно цікаві звістки про хабарництво серед російського генерального штабу — звістки подані князем Мещерским, приятелем небіжика царя Олександра. Мещерский історію офіцара котрий старав ся о перенесини до иншого полку. Даремні були його всякі в тім напрямі заходи; навіть візита у одного вишого штабового офіцара мало що йому обіцувала. Та в часі розмови звернув штабовий офіцер свою увагу на невідповідні чоботи прибувшого з прозбою офіцара і поручив йому знаного шевця, щоби у него набув нові чоботи. Відтак доперва спімнувшись, що з перенесинем може як дасть ся справа поладити, отже нехай офіцар навідає ся за тижень. Офіцер звернув ся опісля до вказаного шевця а сей довідавши ся, хто його до него справив, зажадав за нові чоботи 1200 корон. Здивував ся такою ціною офіцер, але порадившись товаришів, замовив тоті дорогі елегантські чоботи і з гори зложив 600 кор. задатку. Коли минув тиждень зайшов офіцер знов до канцелярії того самого штабового офіцара, та довідав ся що перенесене його вже успішно поладжене. Отсей швець був фактором того високого штабового офіцара якому і віддав належну частъ з грошей за чоботи.

ЗЕМЛЯ під нашу руску кольонію в Тексас.

Хтоб хотів набути тану а добру землю в рускій кольонії в Dundee, в повіті Archer за готівку або на сплату до 4 літ і довше.

Хтоб хотів по кількох літах праці на сій землі збагатитись як другі, зволить писати по близькій інформації до: **A. Wala** — Box 163 Fort Worth, Tex.

ОГОЛОШЕННЯ!

Пошукую свого брата Микиту Майдан, котрий тому чотирі роки перебував в околицях Пенсильвенії. Хто би о нім знав, зволить ласкаво донести мені, бо маю переписати ся з ним у важній справі. Адрес;

Anthony Maydan
P. O. Box 212,
Nanaimo, B. C. Canada.

УВАГА!!!

Ті, що хочуть учитись по англійськи, нехай купять собі:

Учебник англійської мови з граматику і словари: руско-англійським і англійсько-руським. \$1.50

Ті, що любять много листів писати, нехай купують: Домашній писар з рускими і англійськими візками у всяких случаях життя, тільки 50 цт. 5 штук тільки \$ 2.00 Календар „Просвіти“ 50 цт. Устав богослуження 15 „

Адресуйте так:

Ruska Knyharnia

435 Selkirk Ave. WINNIPEG

Man. Canada.

РЕДАКЦІЯ „СОЮЗА“

пошукує людей, котрі заняли ся збиранем передплати і оголошень до нашої часописі.

Близпні інформації подаємо листовно.

Назвиска уповажнених агентів будуть оголошені друком.

„Союз“ самостійна народна часопись, видає інкорпорована Спілка на уділах ззапорукою 5.000 дол. Спілка ручить і запевняє, що часопись наша буде виходити точно кожного тижня в четвер, буде сміло і безотворно боронити інтереса американських Русинів, і що всякі справи, котрі входять в обем редакції і читателів, буде залагоджувати сумлінно і точно.

Близпні інформації інтересованим подає редакция „Союза“, під ч. 166 E. 4th Street.

Уділова Спілка „Союз“ не ограничує співробітників і кожного щироого і охочого Русина прийме радо в свій круг. Уділи на часопись і друкарню 10 долярів. Передплатникам „Союза“ уділи в случаю потреби даємо на сплату — лише оден доляр місячно.

Церковні книги і пожиточні

книжки для кожного:

Збірник благочестивих церковних Чинів і Служб 4.00
Требник, два діли 8.50
Требник кипленевий формат 3.00
Служебник в гарній оправі 3.50
Читання о муках і смерті Ісуса Христа, в гарній оправі 0.35
Збірник церков. пісней з нотами 0.45
Сім слів Ісуса Христа на хресті 0.40
Акафістник, 412 сторін 0.75

Гроші треба посылати перед. — Каталог висп. ся даром. — Адресуйте т

Ruska Knyharnia

435 Selkirk Ave. WINNIPEG

Man. Can.

ЖУЛЬ ВЕРН.

В округ сьвіта в 80^{ти} днях.

(Дальше.)

Він з'їв би хоть з меншим апетитом свиняче або оленяче мясо, з'їв би куропатку або домашню птицю, попоїв би і риби, котру Японці споживають, приправляючи її рижом. Но йому прийшло хоть з болем серця погодити ся з обставинами і відложити на завтра питане свого жолудка.

Настала ніч. Паспарту вернув ся назад до міста, котре було освічене ріжнородними лямпами і сьвітлом і почав ходити по улицах. Потім він вернув ся на побереже моря, де рибаки ловили рибу на завтрішний день.

Наконець на улицах стало пусто і показались якуні. Сі офіцери в своїх широчезних і гарних убранях, проваджені численною свитою, подібні були до післанців-послів. При кожній стрічі з таким похвальним патрулем Паспарту повторяв жартобливо:

„О, от еще і японське посольство вибираюче ся до Европи!“

XXIII.

Ніс Паспарту доходить до незвичайної величини.

На другий день Паспарту встав такий голодний, що злавало ся йому неначе його жолудок в двоє зіб'явся. Правда він міг продати свій годинник, но він скорше готов був умерти з голоду ніж продати його. Тепер прийшло ся йому використати час своїм хоть не мелодійним но сильним голосом, котрим природа його обдарила. Він знав кілька англійських і французьких пісенок і ріпив ся розпочати ними діло.

Японці повинні були любити музику, бо у них все забавляють ся при звуках там-тама, цимбалів і бубнів. Они повинні були оцінити з достоїнством талант європейского віртуоза.

Но се було троха за рано зачинати концерт і не в час розбуджені діланти не винагородили би сьпівака відповідною монетою задля образи мікада.

Паспарту рішив ся заждати еще кілька годин і коли він ходив бездільно, прийшла йому до голови гадка, що він за хорошо убраний як на чужосторонного артиста. Він задумав проміняти своє убране за яке небудь плате, що носять і продають по улицах, щоби більше згармонізувати його з своїм положенем. І ся заміна шматя могла принести йому також кілька шагів, котрими би міг заспокоїти свій жолудок.

Але не тільки треба було о тім подумати, а прихотило ся і виповнити. Після довгих пошуковань він знайшов старика, котрому предложив свій плян. Європейське убране подобало ся старикови і Паспарту скоро вийшов з склепу, одітий в старе японське плате. Крім сего в кишені дзвеніло кілька дрібних монет.

„Не дармо — подумав він. — Представлю собі, що тепер мяснуді. Першим ділом „з'японізованого“ Паспарту було пійти до якої гостинниці з малою виставністю. Він поснідав там останками якоїсь курятини і з'їв троха рижу неначе обід у него еще не рішений.“

„Тепер — подумав він — підкріпившись не треба тільки трапити голови. Уже се плате не можна буде проміняти на еще більше японське. Треба буде чим скорше подумати о тім, як би видістати ся з сеї країни, о котрій можу зберегти лише самі сумні спомини.“

Паспарту загадав пійти до контори і предложити свої услуги яко послугач або паляч на кораблях, що курсують між Японією а Спол. Державами, вдоволяючись тільки переїздом і харчом. Попавши в Сан-Франціско він міг би там знайти для себе спосіб і випутати ся з тяжкого положення. Найважнійше було переплисти тих чотири тисячі сім сот миль Тихого океану, котрі переділяють Японію від Нового Сьвіта.

Паспарту не був із тих людей, що довго думають над виповненем свого пляну. Без довгого намислу він справив ся на дорогу до порту. Но в міру того як зближав ся до доків плян його, котрий з початку видавав ся для него дуже простим, став представляти ся йому чим раз більше не до виповнення. Чи на американським парохіді справді буде потрібно якого слуги або паляча? Яке довіре може збудити він у настоятелів корабельних підприємств в такім убраню? Наконець які рекомендації і яке обезпечене може він подати? Коли він так роздумував, побачив велике оголошене, котре чоловік в костюмі сьміхованця носив по улицах Йокогами. Оголошене звучило по англійски:

Японська труппа акробатів.

високоповажаного вільяма батулькара.

ПОСЛІДНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЕ

ДОВГИХ НОСІВ

перед відїздом в Сполучені Держави.

Під безпосередню опікою бога Тингу.

УСПІХ НАДЗВИЧАЙНИЙ!

— Сполучені Держави! — закричав Паспарту.

— Сего мені як раз потрібно.

Він пішов за ходячим афішом і скоро знайшов ся в середині міста. За чверть години стояв вже перед великим возом, укращеним ріжнородними цвітистими лентами. На полотні розп'ятім неначе шатро над возом, були повірисовувані без якої будь перспективи акробати і актори яркими красками.

Пан Батулькар показав ся в своїй власній особі.

Паспарту став на переді воза і запитав пана Батулькара.

— Що вам потрібно? — запитав він Паспарту, уважаючи його з початку за тубілля.

— Не потрібно вам слуги? — сказав Паспарту.

— Слуги? — повторив Батулькар сіпаючи густу сіру борідку. — Я маю двоє вірних і послужних слуг, котрі ніколи мене не покидають і служать мені завжди за одну лише поживу. От вони — прибавив Батулькар показуючи свої сильні руки, на котрих понадувались товсті жили неначе струни контрабаса.

— І так я не можу вам в нічім пригодити ся?

— Ні на що.

— Чорт побери! А мені би очень хотілось поїхати разом з вами.

— Ага! То ви такий самий Японець як і я — малпій. Длячого се ви так прибрались?

— Кождий одіваєть ся як може.

— Ви Француз?

— Так, Парижанин.

— То ви повинні добре знати представлення?

— Чесне слово — відповів Паспарту роздражненим тим, що його приналежність до французької нації викликала таке запитане. — Розумієть ся, ми Французи знаємо добре представляти, но не краще від Американців.

— Точно! Ну, если я вас не могу взяти за послугача, то можу вас взяти в роді блязна. Ви розумієте приятелю! У Франції мають першенство чужосторонні блязни, а на другім місці французкі.

— Ага!

— Ви сильні?

— Особливо коли виходжу із-за стола.

— А знаєте сьпівати?

— Так! — відповів Паспарту — брав участь часом в улчних концертах.

— Но знаєте ви сьпівати, еслибсьте стояли головою в низ, держачи на одній п'яті вертячий ся млинок а на другій поставлену на конєць шаблю?

— Чорт побери! Конечно знаю! — закричав Паспарту пригадуючи свої вирази в молодім віці.

— В сім ціла штука.

Паспарту був заангажований до виступів в японській трупі акробатів і се було для него дуже підходящим, бо в протягу одного тиждня він міг виїхати в Сполучені Держави.

Представлене оголошене з таким шумом почтеним паном Батулькаром, мало розпочати ся о третій годині. Оркестра стояла в поготовку. Понятно, що Паспарту не міг належито приготувити ся до своєї ролі задля недостатку часу, але она і не була трудною. Його сильні плечі мали служити до підпори піраміди, котра представляла довгі носи божка Тингу. Ся піраміда мала закінчити цілий ряд інших представлень.

Перед третою годиною майдан заповнив ся зрительями. Європейці і тубільці, Хінці і Японці, мужичини, женщини і діти тиснулись на малих кріслах і в ложах перед сценою.

Оркестра ввійшла до середину і в повнім складі тамтамами, тріщотками, флетами і бубнами гриміла так, що можна було оглухнути.

Представлене справді було похуже на як найлутше представлення акробатів і треба признати, що Японці перші актори в сьвіті. Один употребляючи повороз, перекидав через його колеса і зикзаки кавалочки паперу, цвіти і інші дрібні річи, лапаючи їх другою рукою в круг. Другий креслив у воздусі синявим димом своєї факки слова, котрі творили поздоровлене для поважаной публіки. Третій пописував ся запаленими сьвічками. Він гасув одну сьвічку по другій коли они перелітали коло його рота і запалював їх оп'ять ні на хвилю не перериваючи трудної штуки. Четвертий зновт газардував оброчами, виказуючи несотворені річи, здавалось, що ціла сцена уліплена з обручів. Він пускав їх від себе один по другім, они крутились помежи ваз, столи і крісла, розходили ся на всі сторони і знова сходились до него, або кидав їх на шнури, притвержені і розтягнені від одної стіни сцени до другої. Они блискавично перелітали через них, перескакували з одного шнура на другий і вертались назад до свого майстра.

Годі ту описати всі вирази акробатів і всякі штуки гімнастиків японської труппи. Штуки гімнастичні на стільцях, драбинах, бочках і т. п. були віддані з незвичайною вправою. Но найголовнійше було представлене „довгих носів“ найвизначнішими акробатами, котре в Європі не є знане.

Сі „довгі носи“ становили осібну корпорацию під безпосередню опікою бога Тингу. Убрані як середньовічні герої, актори з сеї корпорации носили на плечах пару величезних крил. Они відрізнялись тим від других, що лиця їх були украшені довгими носами. Они були зроблені з бамбуса на пять до десяти стіп довгих.

(Дальше буде.)

I. САССЕНБАХ.

Сьвята Інквізиция.

(Дальше.)

В р. 1391. повсталала ненависть проти Жидів і винешено їх більш 5 тисяч. Позісталі ратували жите через принате християнства. В недовгім часі охрестило ся около 35 тисяч Жидів. В протягу послідних дев'ять літ XIV. століття число навернених винесло більше мільон осіб.

Численне навернене мало місце тоже в слідуючих роках. Охрещених Жидів названо ново-християнами.

Се їх співвизнавці прозвали „тагалос“, виражуючи тою назвою погорду. Слово „тагалос“ було уживане то-другими християнами зглядом ново-охрещених для висловлення погорди.

То навернене з постраху перед смертю а не з правдішного переконання полишило Жидів в дуже прикрій ситуації. Богато вернуло до давної віри, думаючи, що можуть се чинити що і другі, хотя на позір були християнами, мимо сего виконували і на дальше свої жидівські обряди. Словом, майже всі не відступали від своїх давних обрядів і та ціла комедия викликала тільки різню. Якаж досконала спосібність трафляла ся духовним і сьвітским магнатам, щоби під плащем віри використати ситуацію. Мараноси були багатими людьми і не тільки приватні люди, але і сам король винен був їм великі суми гроша. Що було лекшого, як оголошуючи їх еретиками, щоб позбутися всіх довгів. Щоби тое досягнути, треба було підбурити люд проти ново-християн.

Вже 1472 року рушило повстанє проти ново-християн і тисячі з них внали жертвою. В 1477 р. сицилійський інквізитор Филип з Barberis прибув на двір „іх католического величества“, як називано Фердинанда і Ізабелю, щоб виеднати затвержене привілею. Радив він пануючому супружеству запровадити висший інквізиційний суд, якому мала підлягати ціла іспанська інквізиция.

Тільки за помочю такого суду — казав він — будуть они в змозі впровадити католицьку віру поміж Маврів, Жидів і ново-християн. Ті підшепти інквізиційного монаха були сильно попирані духовенством, яке мало великий вплив на королівськім дворі. Ізабелю легко опановано, використовуючи її релігійну ревність, королєви знова звернули увагу на легку конфіскату маєтності при таких нагодах і тим способом вбудили в нїм пожадане, позаяк він мав перед собою великі плями, а до виповнення їх потребував велику суму гроша. Отже Фердинанд не спротивляв ся сему довго, хотячи користати зі спосібности легкого збогачення ся, здобуваючи собі рівночасно імя ревного християнина.

Фердинанд старав ся виробити у папи позволене на заведење інквізиційного суду. Папа сей час прислав своє зізволєне. Ізабеля зволікала впроваджене в жите того суду, позаяк бажала еще раз попробувати, чи не удасть ся єї притупити ересь лагідними средствами. Однак старання єї полишили ся без вислідку. В 1480 р. 17 вересня назначено двох перших інквізиторів. Нова інституция мала розпочати свою діяльність в Севилії.

В 1481 р. 2 січня оба інквізитори з домініканського монастира Павла, де мали свою резиденцию видали розказ до всіх властей кастолійського королівства, щоби увязнити всіх ново-християн, що старали ся утікати з краю і під сторожею відослати їх до Севилії, а на їх маєтки наложити арешт. Ті урядники, котрі не були би слухняними тому розказови, зістануть суспендовані і карані як оборонці ереси. Число увязнених так збільшило ся, що призначений для них монастир не міг їх помістити. Му-сїлі перенести суд до замку Тріара на передмістє Севилії.

В недовзі інквізитори видали уласкавляючий едикт, де обіцяли ласку і поблажливість тим еретикам, котрі самі ставлять ся на означений час. Богато наївних добровільно ставило ся, але інквізитори уділили їм абсолютні доперва тоді, коли під присягою видали назвиска, становиско і місце побуту всіх осіб, о котрих знали або припускали що суть еретиками. В той спосіб зібрали они велике число кандидатів на кару смерті.

Сильно завели ся ті, що мали надію добровільним зізнанем запевнити собі спокій. Всечесні отці звернули на них увагу і коли ті не були в змозі достарчити відповідного числа еретиків, переслідувано їх і не уважано за навернених.

еще перед укінченем речинця уласкавлення розпочато палєне на кострах. Вже 6 січня по виданю уласкавляючого едикту спалєно 6 осіб; 16 марта 17 осіб пішло з димом до неба; а 4 листопада тогож року спалєно 298 еретиків. Окрім того сказано 79 осіб на доживотну вязницю. Тих богатирських чинів доканоно тільки в самім місті Севилії, в других околицях і єпископстві Cadix в протягу року 1841 спалєно 2 тисячі нещасливих жерв, а на 17 тисяч підозрілих наложено кару.

З огляду на так велике число осуджених на спалєрада міста Севилії була змушена назначити на екзекуцию площу за містом, котра до нинішного дня є знаєні під назвою Quemadero.

(Дальше буде.)

Іван Кронштатський.

Думаю, що Впв. читателі „Союза“ знають і чули де-що про Івана Кронштатського, про його жите і діла і про його святисть, але цікаво також приглянути ся що діється по його смерті і що ділає святийший Синод.

Іван Кронштатський як був ще живий, то мав вже тоді багато прихильників і обоготворителів, а тепер по смерті число його обоготворителів збільшилось. З'організувались були навіть формальні релігійні громади під назвою „Йоанітів“, котрим небіжчик буцім заборонив обожати себе, але се не помагало і багато з народу починають його за Бога і віддають йому божеску честь.

Отець Іван є сам Бог. Він є Бог в чоловічеському образі. І відправляють Служби Божі в його честь і пам'яті.

Руский св. Синод, як раз перед смертю Ів. Кронштатського видав був вирок, щоб всіх тих „Йоанітів“, котрі обоготворяють Кронштатського святищенника виключити з православної церкви.

І о скільки при життю зловупотребляв Синод імені Ів. Кронштатського неофіційно а навіть противними ви-роками виступав проти такого почитання, то по його смерті употребляє зло явно сама офіційна церковна власть.

У „івановскім“ женськім монастирі, де погребаний небіжчик, без перестанку днем і ночью відправляють ся служби божі, куди впускають богомольців за платними тікетами.

„Платіть! — кричить батюшка — щоби ви могли бути на службі, на котрій сам святищенник Іван Кронштатський буде присутний. Платіть! щоб вам відслужилась в монастирі панахида, на котрій святий Іван буде учасувати і буде вставляв ся за вас перед Богом.“

Наївні Росіяни віруючи в такі байки, сходять ся з різних сторін Росії, щоби поклонити ся Іванові і що небудь купити з його святих річий. За вхід до монастира треба платити 15 до 20 рублів, а панахида коштує до 120 рублів. За всяку монастирську службу начальство назначило нові треби.

Також появилось багато жebraків, котрі в монастирі платять якусь таксу, щоб можливо було їм свобідно просити в імя святаго отца Івана.

Після всіх сих зловупотребленій пам'яті і імені Івана Кронштатського над його св'язим гробом можемо сподіватись, що офіційна руска церква в скорім часі проголосить батюшку св'язим, щоб мати заступцю перед Богом на небі і вічно зловупотребляти імені його на землі. Радуй ся православна Расейно!

Доки ще будуть дурити бідний нарід в Росії, ніхто не знає, але одно знаємо, що сказав ап. Павло про такі діла і часи в посланні до Римлян в першій розділі, іх 21—25. Тим, що знають Бога не яко Бога про-валяли або дякували, а отились думками своїми і

оморочилось нерозумне серце їх.

Славлячи себе мудрими, потумавили, і обернули славу нелітнього Бога на подобину образа тліного чоловіка і птиць і четвероногих і гаду.

Тим-же і передав їх Бог нечистоті в похотях сердець їх, щоб сквернили тіла свої між самими собою.

Вони перемінили істинну Божу на лож і поклонялись і служили тварі більш Творця, котрий благословен на віки. Амінь.

I. A. Кол.

Америка а Галичина.

В імагінації (умова виображення) галицького чоловіка представляє ся Америка як край величезного багатства, безмежної волі і неописаного добробуту з котрим Галичина не може йти в парі. Малий дво-морговий господар на вапнистім або глинкаватім ґрунті в Галичині з подивом прислухує ся оповіданню якого зайдя, що гне баналюки своїм легковірним слухачам ради напиту або самохвальства про край, де хліб родить ся на дереві, де можна жити а нічого не робити, де ні війська ні жандармів а вільність безгранична.

І справді бідний, обдертий галицький чоловік, обтяжений ріжнородними податками громадськими та державними, обложений численною родиною, без ширшої просвіти та знання св'ятого, котрого кождий крок обчислений вже наперед зверхно стями, дуже податний на такі-вісти і він халчиво лапає кожде слово такого дурисьвіта або і Жида коршмаря, що хоче його довше затримати у своїй господі і без розбору вірить тим нісенітницям, не стараючи ся ані на хвилю засановитись над ними і вглянути глибоше в суть річи. Йому привиджуєсь мала, низька хатина, з загатою в зм'ї, котрої снопками вітер повіває на всі боки, він відчуває близькість хорої жінки а до його уха долітає плач поголоднілих дітей, що просять хліба і він знеможений виходить з гостинниці — не радий св'іту. В його голові повстає шум і справдішна заверуха, котра володіє ним — він мріє о обітцяннім краєм і так провадить дальше своє нужденне жите.

Заким дійдемо до справдішної теми, де можна буде яскраво виказати ріжницю між галицьким а американським краєм, пригляньмо ся перше тим недостаткам і блудам яким підпадає Галичина будьто задля давних звичаїв народу, малої галицької промисловости краю або інших політичних та релігійних причин.

Перше всего мусимо зазначити, що Галичина се край безустанних св'ят. Поляки обходять свої рим.-кат. св'ята, Русини тільки само своїх св'ят, а Жиди то й свої шабаси не покидають та кучки і інші св'ята держать Все те клубить ся в тій маленькій країні на всхід від Сяну і кождий з них хоче затримати своє питоме в як найлутішій формі, кождий з них хоче віддати Богу що

Боже а цїсарю що цїсарске і дуже часто понад міру щоби Поляків не образити або Жидів ненарушити, здержують ся Русини в такі дні від праці, змушені загальними обставинами і тратять час на безкористних обходах. 52 неділі в році, скільки менше більше св'ят польських і руських, до того додати жидівські шабаси, в котрих торговля устає, 4 місяці зими, в котрих загальма праця зменшує ся, остає яких 100 до 120 днів в цілім році, в котрих бідний галицький господар має постарати ся своєю пильністю о цілорічне удержане для своєї родини, заробити на убрание і просвіту і з свого дорібку зложити дещо в державну касу. Бачимо ясно як на долоні, що загальне дармоване і відступництво від праці задля обичаєвих і релігійних причин галицьких народів, приводить особливше наш галицький нарід до упадку і нужди, котрого не може сам собі виленити, витолкувати і зрозуміти. Бож прецінь і на Галичину св'ітить те саме сонце що на Америку і в нашій старій краю земля у-рожайна місцями лучша ніж в Америці і той самий дощ і роса спадає на ниви засіяні житом і пшеницею що і в американські плантації тютюну або томейтос.

Другою причиною бідности нашого народу в Галичині є ворожий нам уряд і політика німецьких промисловців. В Галичині нема ані одної фабрики ані одного більшого підприємства де брали участь Русини. Тих пару сільських крамниць і малочарських спілків цілковито за мало на 3 мільоновий нарід. Уряд німецький цілком явно виступає проти запровадження яких то небудь фабрик в Галичині або ширшої торгівлі і галицький господар змушений обмежувати ся на своїх малих доходах і не бачить перед собою жадного ратунку. За то він мусить оплатити фабриканта німецького або чеського, заплатити желізницю за спроважуване потрібних йому товарів, дати заробити

також Жидови і за се все він дістає найпосліднішу матерію найпослідніше убране, стухле жито на засів або стухлу бараболу на розплодок.

Щож ту говорити о тих небогатих робітниках і малих ремісниках, що працюють по деяких збанкрутованих фабриках, або провадять ремесло в пів жидоватілім краю. Уряд австрійський умисно замкнув границю російську, щоб не було виміни праці і виробів фабричних і разом з Поляками старає ся держати галицько-руський нарід в клітці, щоб не мав часу ні змоги подивити ся яснійше на св'іт.

Одна біда не з'їсть чоловіка, а десять. Так і з народом. Причиною бідности галицького народу не єсть тільки одна а більше, о котрих можна поговорити другим разом.

Г. Пельцова

Дипльомована краєва акушерка, уділяє помочи у всіх жіночих хворобах, котрі входять в обсяг положництва.

160 E. 3 Str. New York.

НА ПРОДАЖ зелений фелон з епітрахилем і наручницями. 55 лал. довгий і 55 цал. широкий — \$32.00 Пишіть на адресу: „Sojuz“, 166 E. 4th St., New-York.

ПЕРША РУСКА КНИГАРНЯ В АМЕРИЦІ

Заснована в році 1904

продає всякі рускі книжки по приступній ціні, а іменно: букварі, провідники, читанки, повістки, оповідання, історії, казки, співанники, штукл театральні, календарі, переписні листки, листові папери; вирабляє печатки з рускими і латинськими буквами і виконує всякі друкарські роботи.

Цінники на жадане даром.

Пишіть на адресу:

RUSKA KNYHARNIA
404 Broadway
Scranton, Pa.

DR. "RICHTER'S" PAIN-EXPELLER

ВИ забезпечитеся від болів і утрати часу, если уживаете при ревматизмі, невралгії, подагрі, звихненнях, потовчєнях, штивно-ности мускулів, остудженнях і т. д.

Dr. RICHTER'S Pain-Expeller.

Він має успокоююче і лічице діланє на больні части тіла, если вечером сильно натрете.

Дістати можна у всіх аптекх по 25 і 50 цт. Зважайте на Анхора охоронну марку.

F. AD. RICHTER & CO.,
215 Pearl Street, New York, N. Y.

Tel. 1700 Orchard.
Dr. I. C. WEINZWEIG
ДЕНТИСТА
66 Second Avenue,
Betw. 3d & 4th St., NEW YORK.
Ліченє зубів без болю після найновішшої методи. **Вставленє \$3.00.**
Письменна гаранція, найлучше заобходженє ся.
Години урядові: Від 9 рано до 8 вечером; в неділю від 9 рано до 3 по полудні.

— Читайте одиноку самостійну часопись „Союз.“

„Магазин убрань“
М. БАРОНСЬКОГО.
Продає готові убрания по низьких цінах, притім кождий може розмовитись своєю рідною мовою так, що ніколи не може бути обдурений, а кожде закуплене убрание гварантує фірма.
M. BARONSKY,
109 Canal St., New York.

— Ширіть від хати до хати одиноку самостійну часопись посв'ячену виключно для амриканських Русинів.

СІЧ ІДЕ! Народна драма в 3-ох діях. Ціна 40 сот. Висилає ся що найменше 5 прим. за 2 корони — 50 цт. М. Грабчук, Чернівці, ул. Паньска 18.

Просить ся всіх інтересуючих читателів, щоб всякі правдиві вісти в їх околицях як: про жите і рух Русинів, добру роботу і т. п. надсилали до нашої редакції, а тим самим спричинять ся до більшого заінтересованя нашої часописи.

Редакция радо поміщує дописи, що дотичуть ся життя нашого народу, як також роввідки вольної теми, окрім дописей о особистих нападах і інтригах не утрунтованих важнішими причинами.

Календарі „ЖОВНІРА“ і другі НА РІК 1909
по 30 центів в почтових марках.
Купуйте у:
M. J. MURIN,
326 Nepperhan Ave.
Yonkers, N. Y.

Telephone: 1686 Orchard.
Dr. Edward John Bero,
РУСКИЙ І ПОЛЬСКИЙ
ЛІКАР
Урядові години: Від 8 до 10 рано, „ „ „ 1 „ 2 попол. „ „ „ 6 „ 8 вечер.
В неділю отворено до 12 в полудне.
58 East 7th Street,
Betw. 1st & 2nd Ave., NEW YORK.

БРАТА РУСИНИ! Наша двадцятлітня діяльність на Амриканській землі, наша двадцятлітня праця між Славянами, наше двадцятлітнє існуванє, під час якого вище сто мільон доларів перейшло через наші руки, є найбільшим доводом що фірма

P. V. ROVNIANEK & CO.,
є сполягливою, сталою, чесною і довіря гідною.

ЕСЛИ посилаете гроші до краю, хочете уложити гроші до банку на процент, хочете купити або вимінити заграничні гроші, если потребуете шіфкарти до краю або з краю сюда; если маєте до вирівняня спадкові справи в старім краю або тут; Зголоствє ся з повним довірєм на сталу, сполягливу фірму, найстарший християнсько-славянський банковий, і нотариальний заклад в Америці.

Листи адресуйте на котру небудь з наших канцелярій:

P. V. Rovnianek & Co.,
25 Ave. A, New York, N. Y.
612—614 Grant St., PITTSBURG, PA.
305 N. Water St., CONNELLSVILLE, PA.
В Бремен маємо своїх заступців: Кареш і Стоцкий.

Илия Розенталь
Руский адвокат, 13 ПОВЕРХ
E. ROSENTHAL,
302 Broadway, New York.

УДІЛОВА ДРУКАРНЯ „СОЮЗ“
166 E. 4th Street, New York, City
принймає всякі роботи, що входять в обєм друкарської праці.
Припоручену роботу виконує ся на час і по можливо низькій ціні.
Принймає ся також замовленя з провінції.
Поручаємось

ДР. Ф. ВОЛФМАН,
220 E. 5th Street,
Недалеко 3 Евнї в НЮ ЙОРКУ
Европейский институт медицинский і електричности
СПЕЦИАЛИСТ,
що має 20-літню практику і лічить всякого рода хвороти.

Коли ви чуєте ся ослаблєні звичайними або хронічно задавнєними хворотами як. секретні, біль і катар жолудка, ревматизм, біль гор-ла, хребта, грудей, катар носа, хворота очий, чирака, корооста, боляки, рани, затруте крови, кровоток, корчі або інші хвороти, так не занедбуйте себе. Всяке занедбанє хоть і найлєкшої хвороти є небезпечне і з часом стає ся невилічиме.

Всяке ослабленє організму, утома духова може бути тільки вилічена нашими спеціалістами.

Наша довголітня практика говорить сама за себе.

Всякі хвороти котай най-більш тяжкі ми лічимо в недовгій часі завдяки нашій лабораторії.

Після найновішого системи устроєної електричности відділ з найновішими електричними апаратами на європейський лад всегда на услуги наших пациентов.

Час принятия:
В звичайні дні від 9 рано до 9 вечером в неділі від 9 рано до 5 вечером.

Dr. F. Wolfman,
220 E. 5th Street,
NEW YORK, N. Y.